

TÌNH THẦY TRÒ

Trần Sĩ Huân

Liên hoan tốt nghiệp KSCC khóa 2 (1949-1954)

Ngày mùng 5 Tết Kỷ Sửu, tức là ngày 30-01-2009 vừa qua, Ông Trần Lê Quang đã đến nhà tôi ở Oxnard, gần Santa Barbara, California, để thăm viếng người học trò của Ông hơn 55 năm về trước (1954 – 2009), ngày nay bị liệt, bán thân bất toại.

Ông Trần Lê Quang, Kỹ-sư Kiềm-Lộ Paris, 93 tuổi hiện cư ngụ tại Mountain View, gần San Francisco. Ông dáng người khỏe mạnh, đi đứng khoan thai, không chống gậy.

Năm 1954, lúc đó Ông vào khoảng 36 tuổi, đẹp trai, xách cặp vào dạy chúng tôi môn “Sức chịu vật liệu”, tức là môn “Résistance des matériaux”, trong suốt một năm liền. Sau năm ấy, chúng tôi ra trường, phân tán mỗi người đi một ngã. Đến năm 1956, được tin ông lên làm Bộ-trưởng Giao thông Công Chánh, rồi sau đó làm Bộ-trưởng Đặc-Trách Cải-Tiến Nông-Thôn, cho đến gần cuối năm 1963 mới thôi.

Qua năm sau, Ông xuất dương ra nước ngoài sinh sống làm việc, và vào phục vụ cơ quan Liên-Hiệp-Quốc với tư cách chuyên-viên. Trước tiên Ông làm việc tại xứ Congo-Zaire, sau đó tại nhiều nước khác như Lebanon, Jordan, v.v.... Trong một thời gian ngắn 3

năm, Ông cũng đã được giao phó chức-vụ Trưởng Sở Tài-Chánh và Khuyến-Khích Đầu-Tư Kỹ-Nghệ của Liên-Hiệp-Quốc (ONUDI) tại Vienna, Austria.

Vì vậy, đối với tôi, Ông không những là một giáo-sư trường Công Chánh Saigon, mà còn là một vị Thầy ở ngoài đời nữa.

Với lòng ưu-tư cảm phục Ông Trần Lê Quang, tôi luôn luôn giữ thái độ kính cẩn đối với Ông trong việc giao thiệp hằng ngày.

Sau khi chào hỏi và nói về hoàn cảnh sinh sống, nay trong nhà có bốn người con, đều có công ăn việc làm, ... tôi thấy Ông lấy trong túi áo ra một xấp giấy 16 trang, đưa cho tôi để đọc cho vui, nhớ lại thời gian cùng chung phục vụ Bộ Công-Chánh.

Tôi được biết Ông Trần Lê Quang đã thảo Hội-ký của Ông xong từ mấy chục năm nay, Nhưng Ông không có ý định phổ biến ra ngoài, trừ một vài trích lục như chương “Làm việc với Tổng Thống Ngô-Đình-Diệm” và cho một vài bạn thân để biết cho vui mà thôi. Ông không muốn tranh luận về những sự-kiện mà ngày nay chỉ còn tính cách sử liệu mà thôi.

Sau khi Ông ra về, tôi mới đọc bản văn nói trên, là một chương bằng tiếng Việt, trích lục từ hồi-ký của Ông, trên 120 trang, viết cho con cháu Ông để biết cuộc đời gian truân của Ông.

trường hợp mà sinh-mạng cũng như sự-nghiệp của ông bị đe dọa tới mức tối đa, ông vẫn tin nhiệm và gìn giữ sự cộng tác của tôi đối với ông”.

Hình ông Trần Lê Quang, 93 tuổi, và AH Trần Sĩ Huân, 78 tuổi chụp ngày 30-1-2009

Đoạn trích-lục hồi-ký của Ông mang tựa đề “Làm việc với Tổng Thống Ngô-Đình-Diệm”. Sau khi thôi việc, Ông suy nghĩ: “*Tại sao Tổng Thống Diệm có nhiều cử-chỉ khoan hồng đối với tôi?*” và Ông đã tìm ra câu trả lời: “*Tổng Thống Diệm xuất thân trong một gia đình khoa-cử, từng làm quan Triều-Đình, rất nhiệt thành với đạo Thiên Chúa. Nhiều người thường nói rằng ông chỉ tin những người trong họ hàng của ông, kể đó là những người theo đạo Thiên-Chúa, sau cùng là những người sanh trưởng tại quê-hương miền Trung như ông. Riêng tôi là người không có liên-hệ họ-hàng nào với Tổng-Thống Diệm. Tôi không phải là người Công-Giáo, tôi cũng không sinh trưởng tại miền Trung. Như vậy, tôi không có một yếu-tố nào để được ông tin nhiệm như người ta thường nói. Vậy tại sao ông chấp nhận sự cộng tác của tôi, và ngay trong những*

Như vậy, theo tôi, chứng tỏ Ông Trần-Lê-Quang là một người hiền tài, đã đem hết khả năng và hiểu biết để giúp thực-hiện một cuộc phát triển hạ-tầng cơ-sở khá ngoạn mục tại miền Nam Việt-Nam, trong tình trạng an-ninh bấp-bênh, với những phương tiện tài-chánh và nhân-sự cực kỳ thiếu-thốn.

Trong phân trình bày, ông đã chia bài của ông “Làm việc với Tổng Thống Ngô-Đình-Diệm” ra làm 8 phần, gồm có:

1. Vụ ám sát hụt T.T. Ngô-Đình-Diệm tại Banmêthuột.
2. Phát triển giao-thông tại Việt-Nam.
3. Dự-án Thủy-Điện Danhim.
4. Nhà máy Xi-măng Hà-Tiên.
5. Dự-án Kỹ-Nghệ An-Hòa/Nông-Son
6. Diễn-Văn hằng năm của T.T. Diệm trước Quốc-Hội.
7. Ý-nghĩ của tôi về T.T. Ngô-Đình-Diệm.
8. Kết-luận: Ý-nghĩ cuối cùng.

Đọc hết các phần trong đó, chúng ta sẽ hiểu rõ tình trạng trong nước lúc bấy giờ./.

TRẦN SĨ HUÂN